

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ  
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»**

**ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІЧНИЙ  
КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ**

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**МЕТОДИКА РОБОТИ ПРАКТИЧНОГО ПСИХОЛОГА**

для студентів

|                                        |                                   |
|----------------------------------------|-----------------------------------|
| <b>Освітньої програми:</b>             | Психологія                        |
| <b>Рівня вищої освіти:</b>             | першого (бакалаврського)          |
| <b>на здобуття освітнього ступеню:</b> | бакалавра                         |
| <b>за спеціальністю:</b>               | 053 Психологія                    |
| <b>галузі знань:</b>                   | 05 Соціальні та поведінкові науки |

Робоча програма: «Методика роботи практичного психолога» для студентів рівня вищої освіти першого (бакалаврського), що навчаються за спеціальністю 053 Психологія у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки.

Розробник: канд. психол. наук, Яцюрин А.О.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології

Протокол від 27 серпня 2020 р. № 1

Завідувач кафедри \_\_\_\_\_ доц. Михальчук Ю.О.  
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією педагогічного факультету

Протокол від 27 серпня 2020 р. № 1

Голова \_\_\_\_\_ (підпис) \_\_\_\_\_ (прізвище та ініціали)

Гарант освітньо-професійної програми «Психологія» зі спеціальності 053 Психологія у галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки рівня вищої освіти першого (бакалаврського)

доц. Мороз О.І. \_\_\_\_\_ (підпис)

# 1. Опис навчальної дисципліни

| Найменування показників                                                                                                                                     | Рівень вищої освіти, Галузь знань, спеціальність                                                                                                                                 | Характеристика навчальної дисципліни |                       |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|-----------------------|
|                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                  | денна форма навчання                 | заочна форма навчання |
| <b>Кількість кредитів – 3/ 3</b><br><br><b>Загальна кількість годин (денна/заочна форми навчання) – 90/90</b><br><br><b>Кількість змістових модулів – 1</b> | <b>Рівень вищої освіти:</b> перший (бакалаврський)<br><b>спеціальність:</b> 053 Психологія (код і назва спеціальності)<br><b>галузі знань:</b> 05 Соціальні та поведінкові науки | Нормативна                           |                       |
|                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                  | <b>Рік підготовки:</b>               |                       |
|                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                  | 3-й                                  | 3-й                   |
|                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                  | <b>Семестр</b>                       |                       |
|                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                  | 5-й                                  | 5-й                   |
|                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                  | <b>Лекції</b>                        |                       |
|                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                  | 20 год.                              | 8 год.                |
|                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                  | <b>Практичні, семінарські</b>        |                       |
|                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                  | 20 год.                              | 8 год.                |
|                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                  |                                      |                       |
|                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                  | <b>Самостійна робота</b>             |                       |
|                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                  | год. 50                              | 74 год.               |
|                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                  | <b>Індивідуальні завдання:</b> год.  |                       |
|                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                  | Вид контролю 5-й семестр: залік      |                       |

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Методика роботи практичного психолога» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 053 Психологія за освітньо-професійною програмою Психологія.

**Мета** курсу «Методика роботи практичного психолога» - засвоєння студентами знань про основні принципи формування психології як сфери професійної діяльності; формування професійних, етичних та особистісних якостей, важливих для успішної діяльності практичного психолога. Оволодіння узагальненою характеристикою професії практичного психолога, знання про освітньо-кваліфікаційні вимоги до спеціалістів у сфері психології, основними вимогами до особистості практикуючого психолога, а також про можливі шляхи формування особистісних якостей майбутніх фахівців.

Вивчення даного курсу дозволить сформувати у студентів загальне уявлення про професію психолога та створить передумови для усвідомленого вивчення фахових навчальних дисциплін, включених у освітньо-професійну програму, а також забезпечить мотивацію до формування та розвитку особистісних якостей, необхідних для ефективного виконання професійних обов'язків.

Під час лекційних та практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти, майбутні психологи, **набувають таких програмних компетентностей: ЗК (загальні компетентності), ФК спеціальні (фахові, предметні) компетентності.**

**ЗК-1.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

**ЗК-4.** Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

**ЗК-9.** Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

**ФК 4.** Здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

**ФК 7.** Приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності

**ФК 9.** Дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

**ФК 13.** Здійснювати вивчення виробничих колективів, надавати рекомендації щодо усунення негативних явищ у колективах

### Результати навчання за дисципліною

Опанувавши дисципліну, студенти повинні мати такі **програмні результати навчання:**

**ПРН 1:** Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

**ПРН 4:** Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування, тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

**ПРН 5:** Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

**ПРН 7:** Вирішувати складні фахові завдання (практичні та дослідницькі) з опорою на доступні ресурси.

**ПРН 8:** Ідентифікувати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про перескєрування, звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

**ПРН 13:** Втілювати результати наукового пошуку у практичну діяльність.

## 3. Програма навчальної дисципліни

### Змістовий модуль 1. Місце психології в системі людинознавства

### Тема 1. Місце психології в системі людинознавства. Комплексне вивчення людини

теоретична основа практичного вирішення проблем розвитку людини. Основні етапи та особливості розвитку наук про людину. Структура людинознавства. Сучасні погляди на предмет психології. Підготовка практичних психологів.

**Література:** основна: 1,2,3,10,13,14; додаткова: 3, 5,6.

**Тема 2. Професія практичного психолога та її особливості в різних сферах суспільної практики.** Характеристика професії практичного психолога. Особистість практичного психолога. Психологічна служба промислових підприємств та організацій малого бізнесу. Психологічна служба системи освіти.

**Література:** основна: 1,5,7,33,35,34,42,46;59; додаткова: 2,4,6.

**Тема 3. Міжнародні та регіональні документи про права людини.** Забезпечення прав людини як умова її самовдосконалення. Основні групи прав людини, що фіксуються документами ООН. Регіональні угоди про права людини. Документи про права дитини. Законодавчі акти України про соціально-психологічну службу.

**Література:** основна: 25,38,40,42,46; додаткова: 1.

**Тема 4. Види діяльності практичного психолога.** Основні види діяльності соціально-психологічної служби: просвітницько-пропагандистська, профілактична. Основні види діяльності соціально-психологічної служби: психологічне консультування. Основні види діяльності соціально-психологічної служби: психодіагностична робота і психологічна корекція. Загальна характеристика психотерапії як складової практичної психології.

**Література:** основна: 1,6,7,26,33,42,52,62; додаткова: 4,6,7.

## 4. Структура навчальної дисципліни

| Назви змістових модулів і тем                                                       | Кількість годин |              |   |     |     |      |              |              |    |     |     |      |
|-------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|--------------|---|-----|-----|------|--------------|--------------|----|-----|-----|------|
|                                                                                     | денна форма     |              |   |     |     |      | Заочна форма |              |    |     |     |      |
|                                                                                     | усього          | у тому числі |   |     |     |      | усього       | у тому числі |    |     |     |      |
|                                                                                     |                 | л            | п | лаб | інд | с.р. |              | л            | п  | лаб | інд | с.р. |
| 1                                                                                   | 2               | 3            | 4 | 5   | 6   | 7    | 8            | 9            | 10 | 11  | 12  | 13   |
| <b>Змістовий модуль 1. Місце психології в системі людинознавства</b>                |                 |              |   |     |     |      |              |              |    |     |     |      |
| Тема 1. Місце психології в системі людинознавства.                                  | 20              | 4            | 4 |     |     | 12   | 22           | 2            | 2  |     |     | 18   |
| Тема 2. Професія практичного психолога та її особливості в різних сферах суспільної | 20              | 4            | 4 |     |     | 12   | 22           | 2            | 2  |     |     | 18   |

|                                                               |           |           |           |  |  |           |           |          |          |  |  |           |
|---------------------------------------------------------------|-----------|-----------|-----------|--|--|-----------|-----------|----------|----------|--|--|-----------|
| практики.                                                     |           |           |           |  |  |           |           |          |          |  |  | 8         |
| Тема 3. Міжнародні та регіональні документи про права людини. | 24        | 6         | 6         |  |  | 12        | 22        | 2        | 2        |  |  | 18        |
| Тема 4. Види діяльності практичного психолога.                | 26        | 6         | 6         |  |  | 14        | 24        | 2        | 2        |  |  | 20        |
| <b>Всього:</b>                                                | <b>90</b> | <b>20</b> | <b>20</b> |  |  | <b>50</b> | <b>90</b> | <b>8</b> | <b>8</b> |  |  | <b>74</b> |

### 5. Теми практичних занять

| № з/п | Назва теми                                                                            | Кількість годин |
|-------|---------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1.    | Місце психології в системі людинознавства.                                            | 4/2             |
| 2.    | Професія практичного психолога та її особливості в різних сферах суспільної практики. | 4/2             |
| 3.    | Міжнародні та регіональні документи про права людини.                                 | 6/2             |
| 4.    | Види діяльності практичного психолога.                                                | 6/2             |
|       | <b>Разом</b>                                                                          | <b>20/8</b>     |

### 6. Самостійна робота

| № з/п | Назва теми                                                                            | Кількість годин |
|-------|---------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|
| 1.    | Місце психології в системі людинознавства.                                            | 12/18           |
| 2.    | Професія практичного психолога та її особливості в різних сферах суспільної практики. | 12/18           |
| 3.    | Міжнародні та регіональні документи про права людини.                                 | 12/18           |
| 4.    | Види діяльності практичного психолога.                                                | 14/20           |
|       | <b>Разом</b>                                                                          | <b>50/74</b>    |

### Завдання для опрацювання тем дисципліни

| Назва теми                                                     | Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань | Форми контролю | Література | Кількість балів |
|----------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|----------------|------------|-----------------|
| Змістовий модуль 1: Місце психології в системі людинознавства. |                                                                          |                |            |                 |

|                                                                                               |                                                                   |                                                                                                                              |                                                                                                        |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Тема 1. Місце психології в системі людинознавства.                                            | Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. | Конспект, складання термінологічного словника за ключовими словами. «Основні етапи та особливості розвитку наук про людину.» | Література: основна: 1,2,3,10,13,14; додаткова: 3, 5,6. Інформаційні ресурси в інтернеті: 1-8          | 14 |
| Тема 2. Професія практичного психолога та її особливості в різних сферах суспільної практики. | Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. | Експрес опитування есе «Чи перспективна професія психолога в Україні»                                                        | Література: основна: 1,5,7,33,35,34,42,46; 59; додаткова: 2,4,6. Інформаційні ресурси в інтернеті: 1-8 | 14 |
| Тема 3. Міжнародні та регіональні документи про права людини.                                 | Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. | Доповідь, Анотування основних джерел з теми, Есе на тему «Чи Я захищений у своїй державі»                                    | Література: основна: 25,38,40,42,46; додаткова: 1. Інформаційні ресурси в інтернеті: 1-8               | 16 |
| Тема 4. Види діяльності практичного психолога.                                                | Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. | Експрес опитування Презентація «Основні види діяльності психолога та їх характеристика»                                      | Література: основна: 1,6,7,26,33,42,52,62; додаткова: 4,6,7. Інформаційні ресурси в інтернеті: 1-8     | 16 |

## 7. Індивідуальні завдання

1. За допомогою психодіагностичних методик, спрямованих на вивчення особистісної, емоційної, регулятивної сфер людини, та самоспостереження визначте індивідуальні особливості своїх власних психічних процесів. Проаналізуйте одержані результати у вигляді письмового звіту, в якому дайте розгорнуту характеристику своєї когнітивної та емоційно-регулятивної сфери.

1. За допомогою психодіагностичних методик, спрямованих на вивчення темпераменту, характеру, здібностей та інтелекту, визначте власні індивідуально-психологічні особливості. Проаналізуйте одержані результати у вигляді письмового звіту, в якому дайте розгорнуту характеристику власної індивідуально-психологічної сфери.
2. За допомогою психодіагностичних методик, спрямованих на вивчення особистості, індивідуального стилю діяльності та спілкування, статевих особливостей, визначте власні параметри цих феноменів. Проаналізуйте одержані результати у вигляді письмового звіту, в якому дайте розгорнуту характеристику власної особистості, стилю діяльності та спілкування і статевих особливостей.
3. Складіть узагальнену характеристику власної особи у вигляді ІЗ на тему: «Я-особистість» або «Я-індивідуальність».

**I. Організація, самоорганізація та здійснення навчально-пізнавальної діяльності**

- за джерелом передання і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення, інструктаж) і практичні (вправи, алгоритмізація, практична робота);
- за ступенем самостійності мислення студентів: репродуктивні і творчі методи;
- за логікою передання і сприймання навчальної інформації: індуктивні (узагальнення), дедуктивні (конкретизація), аналітичні, синтетичні – навчальний аналіз, синтез, установлення причинно-наслідкових зв'язків;
- за ступенем керівництва навчальною роботою студентів: самостійна робота студентів, робота з книгою.

**II. Стимулювання та мотивація навчально-пізнавальної діяльності**

Дидактичні (ділові, ситуативно-рольові та ін.) ігри, навчальні дискусії, інтерактивні методи навчання

**III. Контроль і самоконтроль, аналіз та оцінювання результатів навчання**

Індивідуальне і фронтальне опитування, письмові контрольні роботи

**9. Методи контролю**

1. Поточне тестування.
2. Перевірка завдань самостійної роботи.
3. Перевірка індивідуальної роботи.
4. Поточний контроль.
5. Семестрова форма контролю.

**Питання до заліку**

1. Охарактеризуйте обумовленість потреби у комплексному вивченні людини.
2. Дайте визначення поняття «людиназнавство».
3. Охарактеризуйте поняття «людський фактор».
4. Назвіть наукові напрямки, які вивчають людину.
5. Перерахуйте особливості розвитку вчення про людину у 20 столітті.
6. Розкрийте структуру людиназнавства.
7. Назвіть науки про людину як вид.
8. Назвіть науки про людину як суб'єкт діяльності.
9. Визначте місце психології у системі людиназнавства.
10. Окресліть потребу в єдиній теорії людиназнавства.
11. Визначте відмінності фізіологічного та психологічного аспектів вивчення людини.
12. Окресліть проблему предмету психології.
13. Охарактеризуйте періодичні видання з психологічною тематикою України.
14. Дайте характеристику прикладної психології.
15. Схарактеризуйте проблему відмінності прикладної та практичної психології.
16. Дайте характеристику наукової психології.
17. Визначте поняття «побутова психологія».
18. Розкрийте взаємозв'язок наукової, практичної та побутової психології.
19. Охарактеризуйте структуру прикладної психології.
20. Визначте відмінність структури прикладної та наукової психології.
21. Дайте визначення Національній системі соціально-психологічної служби та основним етапам її створення.

22. Окресліть значення документів про права людини для професійної діяльності практичного психолога.
23. Охарактеризуйте міжнародні документи про права людини.
24. Охарактеризуйте міжрегіональні документи про права людини.
25. Перерахуйте групи прав, які закріплено у цих документах.
26. Поясніть термін «дискримінація в освіті».
27. Охарактеризуйте основні права які закріплені у Конвенції про права дитини.
28. Визначте з якою метою створюється значна кількість міжнародних документів про права людини у різних сферах.
29. Дайте визначення освітньо-кваліфікаційним характеристикам. Обґрунтуйте мету їх створення.
30. Охарактеризуйте професійне призначення та умови використання фахівця із професійним напрямком «Психологія».
31. Визначте посади на яких можуть працювати випускники із професійною кваліфікацією «Психологія».
32. Дайте визначення освітньо-професійної програми та її структури.
33. Охарактеризуйте рівні психологічної освіти.
34. Схарактеризуйте форми навчання для кожного з рівнів психологічної освіти.
35. Охарактеризуйте систему виробничих задач, які повинен виконувати випускник за професійним напрямком «Психологія».
36. Визначте вміння, які повинні бути сформовані у фахівця з психології.
37. Охарактеризуйте обов'язки практичного психолога.
38. Охарактеризуйте права практичного психолога. Поясніть, яким чином здійснюється їх захист.
39. Сформулюйте критерії професійної придатності до професійної діяльності практичного психолога.
40. Охарактеризуйте складові моделі особистості практикуючого психолога.
41. Визначте роль спілкування у професійної діяльності практичного психолога.
42. Схарактеризуйте якості, які повинен виявляти практичний психолог у процесі спілкування.
43. Розкрийте роль та структуру Етичного кодексу психолога.
44. Охарактеризуйте основні положення Етичного кодексу психолога.
45. Охарактеризуйте рівні особистісної підготовки практичного психолога.
46. Визначте завдання та функції психологічної служби на підприємстві.
47. Охарактеризуйте основні напрямки та рівні діяльності практичного психолога на підприємстві.
48. Окресліть відомі вам моделі діяльності практичного психолога.
49. Перерахуйте основні напрямки діяльності практичного психолога у сфері малого бізнесу та визначте основні завдання діяльності в кожному з них.
50. Сформулюйте основні вимоги до знань та вмінь практичного психолога у сфері малого бізнесу.
51. Охарактеризуйте основні етапи історії розвитку ШПС.
52. Визначте роль шкільної психологічної служби.
53. Окресліть мету діяльності психологічної служби в системі освіти.
54. Визначте вимоги до організації психологічної служби в системі освіти.
55. Визначте специфіку змісту та видів діяльності психологічної служби системи освіти.
56. Охарактеризуйте рівні діяльності шкільної психологічної служби.

57. Охарактеризуйте моделі діяльності шкільної психологічної служби. Окресліть її специфіку
58. Визначте основні цілі діяльності практичного психолога.
59. Охарактеризуйте види діяльності практичного психолога.
60. Охарактеризуйте просвітницько-пропагандистську роботу практичного психолога? Які її зміст, форми та завдання?
61. Охарактеризуйте профілактичну роботу практичного психолога. Визначте її зміст, форми та завдання.
62. Проілюструйте на прикладах специфіку просвітницько-пропагандистської та профілактичної роботи практичного психолога у різних галузях соціальної практики.
63. Визначте сутність психологічного консультування
64. Сформулюйте мету та основні завдання психологічного консультування
65. Які види психологічного консультування Ви знаєте?
66. Визначте умови ефективності та результативності психологічного консультування
67. Розкрийте сутність основних принципів психологічного консультування?
68. Охарактеризуйте методи психологічного консультування
69. Поясніть специфіку психодіагностичної роботи практичного психолога

#### 10. Розподіл балів, які отримують студенти

| Поточне тестування та самостійна робота |    |    |    | Підсумковий тест (екзамен) | Сума |
|-----------------------------------------|----|----|----|----------------------------|------|
| Змістовий модуль 1                      |    |    |    | 40                         | 100  |
| T1                                      | T2 | T3 | T4 |                            |      |
| 14                                      | 14 | 16 | 16 |                            |      |

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

#### Шкала оцінювання: національна та ECTS

| Сума балів за всі види навчальної діяльності | Оцінка ECTS | Оцінка за національною шкалою                              |                                                             |
|----------------------------------------------|-------------|------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|
|                                              |             | для екзамену, курсового проекту (роботи), практики         | для заліку                                                  |
| 90 – 100                                     | A           | відмінно                                                   | зараховано                                                  |
| 82-89                                        | B           | добре                                                      |                                                             |
| 74-81                                        | C           |                                                            |                                                             |
| 64-73                                        | D           | задовільно                                                 |                                                             |
| 60-63                                        | E           |                                                            |                                                             |
| 35-59                                        | FX          | незадовільно з можливістю повторного складання             | не зараховано з можливістю повторного складання             |
| 0-34                                         | F           | незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни | не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни |

#### 11. Методичне забезпечення

1. Підручники.
2. Роздатковий матеріал. Фотографії, малюнки.

## 12. Методичне забезпечення

### Основна література:

1. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ до спеціальності. 2-ге вид. Навч. Посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 254 с.
2. Ломов Б. Ф. Система наук о человеке. *Вопросы общей, педагогической и инженерной психологии*. М.: Педагогика, 1991. С. 30-50С.
3. Абрамова Г. С. Введение в практическую психологию. М.: Изд. центр «ACADEMIA», 1996.- 224 с.
4. Бажутина С. Б., Воронина Г. Г., Буллах И.П. Практическая психология в вузе и школе. Луганск: Янтарь, 2000. 113 с.
5. Рабочая книга школьного психолога / Под ред. И.В.Дубровиной. М.: *Международная педагогическая академия*, 1995. — 376 с.
6. Немов Р. С. Основы психологического консультирования. М.: Владос, 1999. — 528 с.
7. Бутенко Н. Ю. Комуникативна майстерність викладача. – К., 2006.
8. Варій М. Й., Психологія особистості. - К.,2010.
9. Кириленко Т. С., Психологія: емоційна сфера особистості.-К.,2009.
10. Абрамова Г. С. Введение в практическую психологию. — М.: Изд. центр «ACADEMIA», 1996.- 224 с.
11. Абрамова Г. С. Практикум по психологическому консультированию. Екатеринбург : Деловая книга, М.: Изд. центр «ACADEMIA» 1995. — 128 с.
12. Аминов Н. А., Молоканов М. В. Социально-психологические предпосылки специальных способностей школьных психологов // *Вопросы психологии*. — №1. — 1992. — С. 74—83.
13. Ананьев Б. Г. О проблемах современного человекознания — М.: Наука, 1977. — С. 17—39.
14. Ананьев Б. Г. Человек как предмет познания // *Избранные психологические труды*: В 2-х т. — М.: Педагогика, 1980. — Т. 1. —
15. Андреева Г. М. Актуальные проблемы социальной психологии. — М.: Изд-во МГУ, 1988. — С. 91—109.
16. Бажутина С. Б., Воронина Г. Г., Буллах И.П. Практическая психология в вузе и школе. — Луганск: Янтарь, 2000. — 113 с.
17. Біла О. Г. Соціально-психологічні детермінанти особистісного становлення психолога-практика // *Проблеми загальної та педагогічної психології: Збірник наук. пр. Інституту психології ім. Г.С.Костюка АПН України / За ред. С. Д. Максимека.*— К.: ГНОЗІС, 2003. — Т.V. — 4.6. - С. 18—22.
18. Бондаренко О. Ф. Психологическая помощь: теория и практика: Учеб. пособие. - К.: Укртехпрес, 1997.- 216 с.
19. Бажутина С. Б., Воронина Г. Г., Буллах И.П. Практическая психология в вузе и школе. — Луганск: Янтарь, 2000. — 113 с.
20. Вернадский В. И. Химическое строение биосферы Земли и ее окружение. — М.: Прогресс, 1965.
21. Годфруа Ж. Что такое психология. — В 2-х кн. — Т.1. — М.: МиЗ. , 1996. — С. 64—128.
22. во РГПУ им. А. И. Герцена, 2000.— 412 с.
23. Демьянов Ю.Г. Основы психопрофилактики и психотерапии: Пособие для студентов психол. ф-тов ун-тов. — СПб: Паритет, 1999. — 244 .
24. Дуткевич Т.В., Савицька О.В. Практична психологія: Вступ до спеціальності. 2-ге вид. Навч. Посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 256 с.
25. Жіночі права: крок за кроком: Практичний посібник з використання міжнародного закону про права людини і механізми захисту прав жінок у контексті прав людини : Пер з англ. — К: Основи, 1999.— 236 с.

26. Забродин Ю.М. Становление психологии и проблем психологической службы // Тенденции развития психологической науки / Отв. ред. Б. Ф. Ломов, Л. И. Анцыферова. - М.: Наука, 1989. - С. 255-269.
27. Закон України «Про освіту»
28. Кабаченко Т. С. Психология в управлении человеческими ресурсами: Учебн. пособие. — СПб.: Питер, 2003. — 400 с.
29. Климов Е. А. Введение в психологию труда.— М.: Изд-во МГУ, 1988. —С. 175—186.
30. Ломов Б. Ф. Человеческий фактор и прикладная психология // Вопросы общей, педагогической и инженерной психологии. — М.: Педагогика, 1991. — С. 51—61
31. Лоос В. Г. Промышленная психология. — К.: Техника, 1980. — 184 с.
32. Максименко С. Д., Ільїна Т. Б. До проблеми розробки освітньо-кваліфікаційної характеристики сучасного психолога // Практична психологія та соціальна робота. — 1999. — № 1. — С. 2—6.
33. Матвеева М.П. Організація роботи шкільного психолога: Методичні рекомендації. — Кам'янець-Подільський: Інформаційно-видавничий відділ Кам'янець-Подільського державного педагогічного університету, 2001.— 36 с.
34. Мей Р. Искусство психологического консультирования. — М.: КЛАСС, 1994.— 144 с.
35. Немов Р. С. Основы психологического консультирования. — М.: Владос, 1999. — 528 с.
36. Немов Р. С. Психология. — В 3 кн. — М.: Владос, 2001 —Кн. 2: Психология образования. — 608 с.
37. Общая психология / Под ред. А. В. Петровского. — 3-е изд., пе-рераб. и доп. — М.: Просвещение, 1986. — 464 с.
38. Основи консультативної психології: Аналіз сучасних концепцій: Методичні рекомендації для студентів педінститутів спеціальності «Практичний психолог в закладах народної освіти» / Укладач О.Ф.Бондаренко. — К.: РНМК Міносвіти України, 1992. — 116 с.
39. Основи практичної психології / В. Панок, Н. Чепелева, Т. Титаренко. — К: Либідь, 2001.—534 с.
40. Основи психології / За ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця — К.: Либідь, 1996.— 632 с.
41. Панок В.Г. Концепція національної соціально-психологічної служби // Педагогіка і психологія. — 1994. — №2.— С. 3—10.
42. Панок В. Г. Українська практична психологія: визначення, структура і завдання // Практична психологія і соціальна робота. — 1997. —№10. -С.;
43. Пов'якель Н.І, Бмохіна І.О. Психологічні передумови становлення позитивної Я-концепції як базової компоненти професійного самовизначення психолога // Психологія: Зб.наук. пр. — Вип. 2 (5). — К.: НПУ, 1999. — С. 177— 183.
44. Положення про психологічну службу системи освіти України // Практична психологія та соціальна робота — № 2. — 2017. — С. 35—38.
45. Права дитини: Від витоків до сьогодення: Збірник текстів методичних та інформаційних матеріалів. — К.: Либідь, 2002. — 280 с.
46. Права людини: Міжнародні договори України, декларації, документи. —К.: Наукова думка, 1992. — 198 с.
47. Права людини: Основні міжнародно-правові документи/ Упоряд. Ю. К. Качуренко.— К.: Вища школа, 1989. — 248 с.
48. 43. Права человека: Сборник универсальных и региональных международных документов / Сост. Л. Н. Пестаков. — М.: Изд-во МГУ, 1990. — 202 с.
49. Практична психологія в системі освіти: Питання організації та методики / За ред. В.Г.Панка. - К, Либідь, 1995.- 204 с.
50. Психологічне консультування (психологічна служба — молоді) / Укладач Федорчук В. М. — Кам'янець-Подільський: Науково-видавничий відділ Кам'янець-Подільського педагогічного інституту, 1996.-32 с.
51. Психотерапия детей и подростков / Под ред. Х. Ремшмидта: Пер. с нем. — М.: Мир, 2000. — 656 с.

52. Рабочая книга школьного психолога / Под ред. И.В.Дубровиной. — М.: Международная педагогическая академия, 1995. — 376 с.
53. 48. Рамуль К. А. О психологии ученого и, в частности, о психологии ученого-психолога // Вопросы психологии. - 1965. - № 6.- С. 6-9
54. Рубинштейн С. Л. Вопросы психологической теории // Вопросы психологии. — 1955. — № 1. — С. 5—17.
55. Рубинштейн С. Л. Проблемы общей психологии. — М.: Педагогика, 1973. — 396 с.
56. Савчин М. Загальна психологія. — В 2 кн. — Т. 1. — Дрогобич: Відродження, 1998. — 159 с.
57. Сидоренко І. С. Актуальні напрямки роботи психолога в організаціях малого бізнесу // Актуальні проблеми психології. Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна психологія. — Т. 4. — К., 2002. — С. 211—213.
58. Скоков С. І. Психологічна служба в установах кримінально-виконавчої системи України // Практична психологія і соціальна робота — 2002. — № 6. — С. 54—58.
59. Франкл В. Человек в поисках смысла: Пер. с англ. — М.: Прогресс 1990. — 368 с.
60. Чепелєва Н. В., Пов'якель Н. І. Теоретичне обґрунтування моделі особистості практичного психолога // Психологія: Збірник наукових праць — Вип. 3. — К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 1998. — С. 35—41.
61. Яценко Т. С. Психологічні основи групової психокорекції. — К: Либідь, 1996. - 264 с.

#### **Додаткова література**

1. Конвенція про захист прав та гідностей людини у зв'язку з використанням досягнень медицини та біології: Конвенція про права людини та біомедицину.
2. Коротка інформація щодо діяльності системи центрів соціальних служб для молоді // Практична психологія і соціальна робота — 1999. — №7.— С. 43—46.
3. Ломов Б.Ф. Система наук о человеке // Вопросы общей, педагогической и инженерной психологии. — М.: Педагогика, 1991. — С. 30—50.
4. Основи консультативної психології: Аналіз сучасних концепцій: Методичні рекомендації для студентів педінститутів спеціальності «Практичний психолог в закладах народної освіти» / Укладач О.Ф.Бондаренко. — К.: РНМК Міносвіти України, 1992. — 116 с.
5. Ярошевский М.Г. История психологии. - М., 2006. —
6. Психологія. Вступ до спеціальності//Іванова О.В. — К.: Центр навчальної літератури, 2013р. — 184с.
7. Дуткевич Т.В., Теорія і практика розвивально-корекційної роботи: Навч. Посіб. — К.: КНТ, 2017. — 266 с.

#### **Словники і довідники:**

1. Словник-довідник психолога-консультанта/укл.:Н.В. Гаркавенко, Я.В. Чапрак, С.К. Шандрук, І.І. Солійчук/ Наук. ред. В.Г. Панок .- Чернівці, «Рута», 2010.- 200 с.

#### **Перелік фахових періодичних видань рекомендованих для використання в практичній діяльності спеціалістів практичних психологів**

- ✓ 23316 - газета "Психолог"
- ✓ 37648 - газета "Психолог дошкілля"
- ✓ 91815 - газета "Соціальний педагог"
- ✓ 90224 - газета "Дефектолог"
- ✓ 23677 - "Психолог. Бібліотека"
- ✓ 91491 - "Психолог. Комплект книжок для психолога. Шкільний світ.
- ✓ 2005-2007" 74064 - журнал "Практична психологія та соціальна робота" 74016 - журнал "Обдарована дитина"

#### **Інформаційні ресурси в інтернеті:**

1. [www .center- psycholog. org .ua](http://www.center-psycholog.org.ua)  
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#Text>
2. Стандарти вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія  
<https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>
3. <http://psychology-online.net/>
4. [http://lib.prometey.org/?sub\\_id=34](http://lib.prometey.org/?sub_id=34)
5. [http://www.twirpx.com/files/#files\\_psychology](http://www.twirpx.com/files/#files_psychology)
6. <http://www.metod-kopilka.ru/shkolnomupsihologu.html>
7. <http://test.vin.com.ua/>
8. <http://studme.com.ua/psihologiya/default.htm>